

काँ.गोविंद पानसरे यांचा जीवनपट

- नाव** : काँ. गोविंद पंढरीनाथ पानसरे
- जन्म** : २६ नोव्हेंबर १९३३,
कोल्हार, ता. श्रीरामपूर जि. अहमदनगर
- शिक्षण** : बी.ए. (ऑनर्स), एल.एल.बी.,
प्राथमिक शिक्षण : जन्मगावी कोल्हार येथे.
माध्यमिक शिक्षण : राहुरी, जि.नगर व नगर येथे
महाविद्यालयीन शिक्षण : राजाराम कॉलेज, कोल्हापूर
शहाजी लॉ कॉलेज, कोल्हापूर
प्रिन्स शिवाजी बोर्डिंगमध्ये राहून शिक्षण घेतले.
- व्यवसाय** : कोल्हापुरात वृत्तपत्र विक्रेता म्हणून कांही वर्षे काम.
म्युनिसिपलिटि शिपाई म्हणून नोकरी.
म्युनिसिपल स्कूल बोर्डात कांही काळ प्राथमिक शिक्षक.
१९६४ पासून वकिली.
कोल्हापूर डिस्ट्रीक्ट बार असोसिएशनचे अनेक वर्षे अध्यक्ष.
शिवाजी विद्यापीठाच्या वृत्तपत्रविद्या विभागात
सहयोगी व्यख्याता म्हणून दहा वर्षे काम
- राजकीय जीवन** : १. समाजवादी व डावा समाजवादी गट यांत प्राथमिक राजकीय कार्य.
२. १९५२ पासून भारतीय कम्युनिस्ट पक्षाचे सभासद.
३. दहा वर्षे भारतीय कम्युनिस्ट पक्षाचे महाराष्ट्र राज्य सेक्रेटरी
४. भा.क.प. च्या राष्ट्रीय कार्यकारिणीचे सदस्य.
५. १९५५ साली गोवा मुक्ती आंदोलनात सहभागी.

६. गोवामुक्ती आंदोलनातील सहभागाबद्दल शासनाची मान्यता व म्हणून स्वातंत्र्यसैनिक.
७. संयुक्त महाराष्ट्र समितीच्या कोल्हापूर जिल्हा शाखेचे ऑफीस सेक्रेटरी म्हणून सलग पाच वर्षे काम.
८. १९६५ च्या उपासमार विरोधी कृती समितीचे एक नेते.

विविध कामगार संघटनांचे पदाधिकारी

१. ऑल इंडिया ट्रेड युनियन काँग्रेस आयटकचे महाराष्ट्र राज्याचे कार्याध्यक्ष.
२. समाजवादी प्रबोधिनी या संस्थेच्या स्थापनेत पुढाकार. स्थापनेपासून सलग पंचवीस वर्षे कार्यकारणीवर सभासद.
३. पत्नी, मुलगा, मुलगी इत्यादी सर्व कुटुंब राजकीय, सामाजिक, कार्यात सहभागी.

लिखाण

१. शिवाजी कोण होता?
(१९८४) (एकूण चोवीस आवृत्त्या) कानडी, उर्दू, गुजराथी, इंग्रजी, हिंदी, भाषेत प्रसिध्द. आजवर १,००,००० प्रतींची विक्री.
२. मंडल आयोग आणि राखीव जागांचा प्रश्न (१९८३) (चार आवृत्त्या)
३. अजून न स्वीकारलेला मंडल आयोग (१९९७) (दोन आवृत्त्या)
४. कांही कामगार कायदांची तोंडओळख (१९९४) (चार आवृत्त्या)
५. ३७० कलमाची कुळकथा (१९९४)
६. मुस्लिमांचे लाड (१९९४) (तीन आवृत्त्या)
७. पंचायत राज्याचा पंचनामा
८. अवम्युल्यन : कळ सोसायची कुणी?
९. राजर्षी शाहू वसा आणि वारसा (तीन आवृत्त्या)
१०. शेतीधोरण परधार्जिणे (तीन आवृत्त्या)
११. कामगारविरोधी कामगार धोरणे (तीन आवृत्त्या)

वृत्तपत्रात अनेक लेख. मंडल आयोग व शिव चरित्रावर महाराष्ट्रभर

शेकडो व्याख्याने.

पुरस्कार

१. राजर्षी शाहू छत्रपती मेमोरियल ट्रस्ट कोल्हापूर च्या वतीने राजर्षी शाहू पुरस्कार
२. कोल्हापूर महानगरपालीकेच्या वतीने देण्यात येणारा कोल्हापूरभूषण पुरस्कार
३. बँक ऑफ महाराष्ट्रच्या इम्प्लॉईज युनियनच्या वतीने कॉ.श्रीपाद अमृत डांगे पुरस्कार,
४. पत्नी उमा सह नाशिकच्या नारायण सुर्वे वाचनालयातर्फे ज्योती सावित्री पुरस्कार
५. भाई माधवराव बागल विद्यापीठातर्फे सामाजिक कार्यासाठी भाई माधवराव बागल पुरस्कार
६. भिमक्रांती पुरस्कार
७. कॉ. दत्ता देशमुख पुरस्कार

कॉ.गोविंद पानसरे संस्था व संघटना

१. दळण कांडप गिरणीकामगार संघ
२. मॅकॅनिकल व इंजिनियरिंग कामगार संघ
३. कोल्हापूर फेरीवाले युनियन
४. करवीर कामगार संघ
५. कोल्हापूर जिल्हा सहकारी नोकर युनियन
६. कोल्हापूर डिस्ट्रीक्ट बँक एम्प्लॉईज युनियन
७. सदरन महाराष्ट्र बँक एम्प्लॉईज युनियन
८. कोल्हापूर जिल्हा सहकारी दूध उत्पादक कामगार
९. कोल्हापूर जिल्हा ग्रामपंचायत कामगार संघ

१०. कोल्हापूर जिल्हा सह संस्था गट सचिव संघटना
११. कोल्हापूर जिल्हा घरेलू मोलकरणी संघटना
१२. कोल्हापूर जिल्हा आशा कर्मचारी संघटना
१३. कोल्हापूर जिल्हा शेतमजूर युनियन
१४. कोल्हापूर जिल्हा बेघर झोपडपट्टी संघटना
१५. कोल्हापूर जिल्हा म्युन्सिपल कामगार संघटना
१६. कोल्हापूर जिल्हा अंशकालीन परिचय कामगार संघटना
१७. करवीर अॅटोरिक्षा युनियन
१८. श्रमिक प्रतिष्ठान
१९. श्रमिक नागरी सहकारी पतसंस्था
२०. आंतरजातीय आंतरधर्मीय विवाह साह्यता केंद्र
२१. ऑल इंडिया स्टुडंट फेडरेशन
२२. ऑल इंडिया युथ फेडरेशन
२३. आम्ही भारतीय लोक आंदोलन
२४. समाजवादी प्रबोधनी
२५. भारतीय महिला फेडरेशन

काँ.गोविंद पानसरे साहित्यसंपदा

१. मुस्लिमांचे लाड
२. मंडल आयोग व मागासलेले मुस्लीम
३. सच्चर समिती व मागासलेले मुस्लीम
४. मंडल आयोग आणि राखीव जागांचा प्रश्न
५. अजून न स्वीकारलेला मंडल आयोग
६. धर्माच्या नावाखाली अधर्म (प्रस्तावना)

७. धर्म, जात, वर्ग, व परिवर्तनाच्या दिशा
८. राजर्षी शाहू : वसा व वारसा
९. शिवजन्म : कुचाळकी ब्रिगेड आणि संभाजी ब्रिगेड
१०. जागतिकीकरण व शेतकऱ्यांचे प्रश्न
११. सरकारचे परधार्जिणे शेती धोरण
१२. डंकलचा हल्ला चौफर
१३. धर्मासंबंधी परिवर्तनवाद्यांची भूमिका काय असावी?
१४. वर्तमानपत्रे व कायदा
१५. काश्मीबाबतच्या कलम ३७० ची कुळकथा
१६. अवमूल्यन : कळ सोसायची कुणी? पर्यायी काम
१७. पंचायत राज्याचा पंचनामा
१८. कांही कामगार कायद्यांची तोंडओळख
१९. अंधश्रद्धा निर्मूलन कायदा आहे तरी काय?
२०. शिवाजी कोण होता
२१. मार्क्सवादाची तोंडओळख